

NAASTEN VAN MENSEN MET EEN VERSTANDELIJKE BEPERKING IN CORONATIJD

Methodische toelichting op het onderzoek naar de gevolgen van de coronamaatregelen voor naasten Tweede meting, april-mei 2021

Hennie Boeije, Femke van Schelven, Ellen Zonneveld en Chantal Leemrijse

In deze toelichting gaan we in op de onderzoeksmethoden van de studie naar de gevolgen van de coronamaatregelen voor naasten van mensen met een verstandelijke beperking. Deze studie bestaat in totaal uit drie metingen. Deze toelichting betreft de tweede meting die we in april 2021 uitvoerden. De verantwoording van de eerste meting staat in het in maart 2021 gepubliceerde rapport Onderzoek naar kwaliteit van leven tijdens de tweede golf.

Vragenlijstonderzoek

Net als voor de eerste meting, ontwikkelden we een vragenlijst met gesloten en open vragen over ervaringen van naasten van mensen met een verstandelijke beperking en de coronamaatregelen (zie bijlage A). In de vragenlijst stellen we vragen over kwaliteit van leven van naasten, hun psychische gezondheid, stress, sociale steun, veerkracht, besmetting en vaccinatie, het welbevinden van hun familielid, zorg en ondersteuning, dagbesteding en vervoer.

In 2019 deed het Nivel samen met anderen al onderzoek naar de kwaliteit van leven van naasten (Springvloet et al., 2020). Een aantal vragen dat toen werd gesteld is nu herhaald om vergelijking mogelijk te maken. Het betreft hier onder meer de vragen naar de kwaliteit van leven, de belasting van de zorgverlening, sombere gevoelens, ervaren kundigheid, en sociale steun. Daarnaast stelden we open vragen waarin naasten hun antwoorden konden toelichten. De vragenlijst is zo kort mogelijk gehouden om naasten zo min mogelijk te belasten en de respons zo hoog mogelijk te houden. De vragenlijst is op 16 april 2021 zowel online als schriftelijk aangeboden en kon tot 7 mei 2021 worden ingevuld. Er is één reminder gestuurd na twee weken.

Interviews met specifieke groepen

Naast de vragenlijst hebben we met veertien naasten een interview gehouden. Dit waren naasten wiens familieleden bij hen in huis wonen en naasten wiens familieleden (begeleid) zelfstandig wonen. Uit de eerste meting (okt-nov 2020) kwam naar voren dat naasten van wie hun familielid thuis woont zwaar worden belast. Ze hebben vaak zelf de ondersteuning geboden die wegviel in de eerste periode van de coronacrisis en zij ving hun familielid op in de tijd dat de dagbesteding wegviel. Ze rapporteerden vaker dan andere groepen dat hun kwaliteit van leven laag was en dat hun psychische gezondheid niet goed was. Daarom besloten we in deze tweede meting meer onderzoek te doen naar deze groep en ter vergelijking ook naar de groep naasten wiens familieleden zelfstandig wonen. In de interviews werden onderwerpen verder uitgediept en werd gesproken over het verloop van de gebeurtenissen in het afgelopen jaar (zie bijlage B). In tabel 1 is de samenstelling weergegeven van de groep geïnterviewde naasten weergegeven.

Tabel 1 Samenstelling van de groep naasten die werd geïnterviewd (N=14)

Kenmerken van naasten		Aantallen
Geslacht		
	Vrouw	10
	Man	4
Leeftijd		
	25-50	3
	51-60	5
	60-70	5
	>70	1
Relatie tot familielid		
	Ouder	9
	Broer of zus	4
	Partner	1
Woonsituatie familielid met beperking		
	Bij naaste thuis	6
	Zelfstandig	8
Beperking van familielid		
	Licht verstandelijke beperking	10
	Matig verstandelijke beperking	3
	Ernstig verstandelijke beperking	1

Samenwerking ervaringsdeskundige naasten en stakeholders

Twee ervaringsdeskundige naasten dachten mee over de aanpak van het onderzoek en voorzagen de vragenlijst en de topiclijst van commentaar. Hun suggesties en die van de leden van de begeleidingscommissie zijn meegenomen.

Onderzoeksgroep en werving

De vragenlijst is verstuurd naar 522 naasten van mensen met een verstandelijke beperking. Van hen nemen 250 naasten deel aan het [Panel Samen Leven](#) van het Nivel. Deelnemers voor dit panel worden geworven via huisartsen en zorginstellingen (landelijke steekproeven). Ze zijn naasten van mensen met een lichte of matige verstandelijke beperking die in een instelling of woonvoorziening met begeleiding wonen. Daarnaast hebben we voor het onderzoek 272 naasten aangeschreven die hebben meegedaan aan onderzoek van het Nivel en desgevraagd hadden aangegeven dat ze nogmaals aan ander onderzoek zouden willen meedoen. Dit betreft vooral naasten van mensen met een matige verstandelijke beperking of een (ernstige) meervoudige en verstandelijke beperking.

Respons en samenstelling groep deelnemers

Ruim 51% (N=267) van de mensen die zijn aangeschreven deed mee aan de vragenlijst. De samenstelling van de groep naasten staat hieronder vermeld naar de achtergrond van de naasten en die van hun familieleden met een verstandelijke beperking. Ook beschrijven we voor beide groepen in hoeverre zij te maken hebben gehad met coronavirusinfecties.

Achtergrond van de naasten die meededen aan de vragenlijst

Geslacht. Van de naasten in dit onderzoek is 65% vrouw en 35% man.

Leeftijd. De meeste naasten zijn 65 jaar of ouder (61%).

Opleiding. Ruim een kwart van de naasten heeft een laag opleidingsniveau (28%). Een iets kleiner deel heeft een middelbaar opleidingsniveau (24%) en bijna de helft heeft een hoog opleidingsniveau (48%).

Achtergrond. Veruit de meeste naasten zijn in Nederland geboren (96%). De overige naasten zijn geboren in Turkije, een ander land in Europa of een land buiten Europa. Zo'n 5 tot 7% heeft een vader of moeder die in het buitenland is geboren.

Familierelatie. De meeste deelnemers aan het onderzoek zijn moeders (42%), vaders (22%) en zussen of broers (30%) van iemand met een verstandelijke beperking. Ook deden enkele vrienden, kinderen, tantes en ooms mee.

Achtergrond van de familieleden met een verstandelijke beperking

Geslacht. Van de familieleden is 56% man en 44% vrouw.

Leeftijd. 20% is jonger dan 30 jaar, twee op de vijf (41%) is tussen de 30 en 49 jaar oud en een kwart (24%) is tussen de 50 en 64 jaar oud. 16% is ouder dan 65 jaar.

Verstandelijke beperking. De helft van de naasten (47%) zegt dat hun familielid zwakbegaafd is of een licht verstandelijke beperking heeft. 28% heeft een matige verstandelijke beperking en 24% een (zeer) ernstige verstandelijke beperking.

Woonsituatie. 42% van de familieleden woont in een kleinschalige woonvoorziening en 39% in een zorginstelling. 10% procent woont zelfstandig en 9% woont bij een naaste thuis.

Coronavirusinfecties en vaccinaties bij naasten en hun familielid met een beperking

Bij naasten. Van de naasten heeft 10% een vastgestelde coronavirusinfectie gehad; 3% denkt dat zij het hebben of hebben gehad. 77% is gevaccineerd of is daarvoor uitgenodigd. 20% wacht nog op de uitnodiging en 4% wil geen vaccinatie.

Bij familieleden met een beperking. Van de familieleden is 12% ooit positief getest op het coronavirus; minder dan 1% heeft wel klachten gehad maar is niet getest. 85% is gevaccineerd of is daarvoor uitgenodigd. 4% wil geen vaccinatie ontvangen of de wettelijk vertegenwoordiger wil dat niet. 9% heeft geen vaccinatie gekregen om een andere reden, bijvoorbeeld omdat ze te jong zijn of nog wachten op een uitnodiging. 1% van de naasten weet niet of hun familielid is gevaccineerd.

Analyses

In de publicaties, zoals de infographic en op het webinar, rapporteren we een aantal uitkomsten van de vragenlijst in rechte tellingen. We hebben getoetst of er verschillen zijn tussen naasten van wie het familielid intramuraal (binnen een zorginstelling of woonvoorziening) of extramuraal woont (bij familie of zelfstandig). Ook is rekening gehouden met de ernst van de verstandelijke beperking. Deze verschillen zijn onderzocht met chi-kwadraattoetsen. Verschillen over de tijd zijn getoetst in regressieanalyses. Resultaten zijn significant, wanneer $P < .05$.

Voor de open vragen is een kwalitatieve, thematische analyse uitgevoerd. Hiervoor zijn alle antwoorden op een vraag geïnventariseerd en geclusterd. Uit deze clustering zijn de voornaamste thema's gehaald. De uitkomsten met de open vragen zijn verder verdiept en aangevuld met de interviews. Deze zijn geanalyseerd met hulp van MaxQDA, software die kwalitatieve analyse ondersteunt. Citaten zijn letterlijke antwoorden van naasten op de vragenlijst of uit de interviews met enige redactie vanwege anonimiteit en leesbaarheid. De keuze van de citaten is gedaan door de onderzoekers.

Rapportage tweede meting

De rapportage vindt plaats in twee infographics ([Infographic. Focus op naasten met thuiswonende familieleden: onderzoek april-mei 2021](#) en [Infographic. Focus op naasten van familieleden die zelfstandig wonen: onderzoek april-mei 2021](#)), een webinar op 26 augustus 2021 en twee wetenschappelijke artikelen die worden geschreven. Houd hiervoor de website van het Nivel in de gaten.

Reflectie op het onderzoek

Naasten over hun familieleden met een verstandelijke beperking

We hebben naasten primair vragen gesteld over hun eigen situatie. Daarnaast hebben we hen ook gevraagd in te schatten hoe het met hun familielid met een verstandelijke beperking gaat. Daarbij bleek dat de kwaliteit van leven van naasten samenhangt met die van hun familieleden. Dit komt overeen met bevindingen uit eerder onderzoek (Springvloed et al., 2020). Dat naasten zowel hun eigen kwaliteit van leven beoordelen als die van de mensen met een verstandelijke beperking, speelt mogelijk een rol in de gevonden samenhang. Onderzoek onder mensen met een verstandelijke beperking kan uitwijzen wat ze zelf vinden van hun welbevinden en inzicht geven in de samenhang met de inschatting van de naasten.

Periode van het onderzoek

Naasten vulden de lijst in april en mei van 2021 in en beantwoordden vragen over met name die periode. In die periode waren er ontwikkelingen in het coronabeleid en speelde vooral de vraag of de derde golf zou stoppen en in welk tempo kon worden gevaccineerd. De avondklok was er nog en er waren geen versoepelingen van de maatregelen. De uitkomsten van het onderzoek kunnen dan ook het best worden beschouwd als een momentopname die de ervaringen weergeeft tot het begin van mei 2021. De resultaten laten zien wat naasten hebben meegemaakt, tegen welke knelpunten ze aan liepen, wat hen hielp, en wat hen goed deed. Daaruit zijn lessen voor de toekomst te trekken. Door de snelle veranderingen in de aanpak van de coronabestrijding en de gevolgen hiervan voor naasten en de mensen met een verstandelijke beperking, blijft het belangrijk om hun situatie te monitoren.

Respons en diversiteit

Iets meer dan de helft van de naasten die we aanschreven, vulde de vragenlijst in. Gegeven de omstandigheden en in het oog houdend dat het hier de tweede meting betreft, mag dit een goede respons genoemd worden. Om de respons te bevorderen was de lengte van de vragenlijst beperkt gehouden en was deze zowel digitaal als schriftelijk beschikbaar. Met de werving via verschillende kanalen is geprobeerd om een diverse groep naasten in beeld te brengen. Deze diversiteit is voor een aantal kenmerken gerealiseerd, zoals geslacht en woonsituatie van de persoon met een verstandelijke beperking. Er hebben vooral veel ouders meegedaan en veel mensen met een verstandelijke beperking woonden intramuraal. De naasten die hebben meegewerkt aan het onderzoek hadden relatief een hoge leeftijd; 40% is jonger dan 65 jaar. De resultaten zijn daarom mogelijk minder van toepassing op de jongere groep naasten. Voor de derde en laatste meting zullen we opnieuw naasten werven.

Weging

Op een aantal plaatsen vergelijken we de uitkomsten van deze tweede meting met de meting uit oktober 2020 (Boeije, Van Schelven & Verkaik, 2020). Dit hebben we gedaan aan de hand van (logistische) regressieanalyses. Om de uitkomsten op de verschillende meetmomenten vergelijkbaar te maken hebben we een weging toegepast op geslacht en leeftijd van de naaste en verstandelijke beperking en woonsituatie van het familielid. De weging is gebaseerd op een standaardpopulatie. Omdat er geen gegevens beschikbaar zijn over de grootte en samenstelling van de groep naasten in

Nederland, hebben we de naasten die deelnamen aan dit onderzoek gebruikt als standaardpopulatie (zie Boeije et al. 2021, Bijlage B, Tabel B2). In alle vergelijkingen tussen meetmomenten is gecorrigeerd voor clustering, omdat sommige naasten aan meer dan één meting hebben meegedaan. Door de weging is de kans groter dat de uitkomsten van de vergelijking tussen de meetmomenten gebaseerd zijn op werkelijke verschillen en niet op toevallige verschillen tussen de naasten die aan elk van de afzonderlijke metingen meedoen.

Dank

We bedanken alle leden van de begeleidingscommissie voor hun feedback op de vragenlijst, de topiclijst en de publicaties.

Meer weten

U vindt deze publicatie en andere publicaties over coronamaatregelen en naasten op de webpagina '[Naasten van mensen met een verstandelijke beperking in coronatijd](#)'.

Meer informatie over COVID-19-onderzoek van het Nivel en alle andere publicaties: ga naar www.nivel.nl

Titelgegevens van deze publicatie

De gegevens uit deze publicatie mogen met de volgende bronvermelding worden gebruikt: Boeije, H., Schelven, F. van, Zonneveld, E. & Leemrijse, C. Methodische toelichting op het onderzoek naar de gevolgen van de coronamaatregelen voor naasten. Tweede meting, april 2021. Utrecht: Nivel, 2021.

Literatuur

Boeije, H., van Schelven, F. & Verkaik, R. (maart 2021) Gevolgen van coronamaatregelen voor naasten van mensen met een verstandelijke beperking. Onderzoek naar kwaliteit van leven tijdens de tweede golf. Utrecht: Nivel.

Boeije, H. & van Schelven, F. (maart 2021) Infographic. Corona en kwaliteit van leven van naasten van mensen met een verstandelijke beperking in coronatijd. Utrecht: Nivel.

Boeije, H., van Schelven, F. & Verkaik, R. (augustus 2020) Naasten van mensen met een verstandelijke beperking over hun zorgen en wensen voor de aanpak van corona. Utrecht: Nivel.

Boeije, H. & van Schelven, F. (augustus 2020) Een hart onder de riem: adviezen en tips voor en door naasten van mensen met een verstandelijke beperking. Hand out. Utrecht: Nivel.

Schelven, F. van, Verkaik, R. & Boeije, H. (augustus 2020) Kwaliteit van leven van naasten van mensen met een verstandelijke beperking tijdens de coronacrisis. Utrecht: Nivel.

Springvloet, L., et al. (2020) Kwaliteit van leven van naasten van mensen met een beperking. Nivel, Academische Werkplaats Ernstige Meervoudige Beperking, Academische Werkplaats Leven met een verstandelijke beperking. Utrecht: Nivel.

Verkaik, R., Schelven, F. van & Boeije, H. (september 2020) Zorgen en zwaaien: over de ervaringen van naasten van mensen met een verstandelijke beperking met wonen, bezoek en zorg tijdens corona. Utrecht: Nivel.

Bijlage A Vragenlijst

Deel A: Vragen over uzelf

Misschien komen de volgende vragen u bekend voor. Wilt u ze dan toch nog een keer invullen? Het is erg belangrijk dat we goed weten wie er meedoen aan het onderzoek.

1. Wat is uw leeftijd?

 jaar

2. Wat is uw geslacht?

- Man
 Vrouw
 Anders

3. Wat is de hoogste opleiding die u met een diploma heeft afgerond?

- Geen opleiding (lager onderwijs niet afgerond)
 Lagere school (inclusief speciaal onderwijs)
 Lager Beroepsonderwijs (LBO, LTS), VMBO basis- of kaderberoepsgerichte leerweg
 Mavo, VMBO theoretische of gemengde leerweg, ULO, MULO
 Havo, VWO, Gymnasium, HBS, MMS
 MBO (BOL, BBL) - niveau 1
 MBO (BOL, BBL) - niveau 2 t/m 4, MBO oude structuur (tot 1998)
 HBO, Wetenschappelijk Onderwijs (WO)
 Anders, namelijk:

4. Wilt u hieronder aangeven in welk land u geboren bent? Wilt u ook aangeven in welk land uw vader en moeder geboren zijn?

	Uzelf	Uw moeder	Uw vader
Nederland	☐	☐	☐
Aruba, Bonaire, Curaçao, Sint Maarten, Sint Eustatius, Saba	☐	☐	☐
Marokko	☐	☐	☐
Turkije	☐	☐	☐
Een ander land <u>in</u> Europa	☐	☐	☐
Een ander land <u>buiten</u> Europa	☐	☐	☐

Ik sla deze vraag liever over

5. Denkt u dat u zelf een coronavirusinfectie heeft gehad?

- Nee, er is getest en daaruit bleek dat ik geen infectie had
 Ja, er is getest en daaruit bleek dat ik een coronavirusinfectie had
 Waarschijnlijk niet, want ik heb/had géén klachten
 Waarschijnlijk wel, want ik heb/had klachten
 Er is getest, maar de uitslag is nog niet bekend
 Weet ik niet

6. **Bent u vanwege een coronavirusinfectie of verdenking daarvan in het ziekenhuis opgenomen geweest?**
- Ja
 - Nee
7. **Bent u in (thuis)quarantaine geweest de afgelopen maand vanwege een coronavirusinfectie of verdenking daarvan?**
- Ja
 - Nee
8. **Bent u gevaccineerd tegen corona?**
- Ja, ik heb al één of twee prikken gehad
 - Nee, maar ik heb wel de uitnodiging gehad en ga binnenkort de prikken halen
 - Nee, ik wil geen vaccinatie ontvangen
 - Nee, ik wil het wel maar ik ben nog niet aan de beurt

Deel B: Kwaliteit van leven en omgaan met stress

De volgende vragen gaan over uw kwaliteit van leven. Bij sommige vragen heeft u misschien het gevoel dat ze niet direct relevant zijn of niet van toepassing. We willen u echter vragen om alle vragen te beantwoorden. Dat is nodig om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen.

1. **Hoe beoordeelt u uw kwaliteit van leven?**
- Heel slecht
 - Slecht
 - Niet goed, niet slecht
 - Goed
 - Heel goed
2. **Is uw kwaliteit van leven sinds de coronacrisis veranderd?**
- Nee, mijn kwaliteit van leven is hetzelfde gebleven
 - Ja, mijn kwaliteit van leven is verbeterd
 - Ja, mijn kwaliteit van leven is verslechterd
 - Weet ik niet

3. **Wilt u uw antwoord toelichten?**

4. **Hoe vaak heeft u negatieve gevoelens, zoals een sombere stemming, wanhoop, of angst?**
- Nooit
 - Zelden
 - Redelijk vaak
 - Zeer vaak
 - Altijd

5. **Wilt u onderstaande vragen beantwoorden. Denk bij het invullen aan de afgelopen twee weken.**

	Helemaal niet	Een beetje	Gemiddeld	Veel	Zeer veel
In hoeverre geniet u van het leven?	☐	☐	☐	☐	☐
In hoeverre ervaart u uw leven als betekenisvol?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe goed kunt u zich concentreren?	☐	☐	☐	☐	☐

6. **In welke mate was u de afgelopen twee weken tevreden over...**

	Zeer ontevreden	Ontevreden	Niet tevreden, niet ontevreden	Tevreden	Zeer tevreden
... uzelf?	☐	☐	☐	☐	☐
... uw persoonlijke relaties?	☐	☐	☐	☐	☐
... uw seksuele leven?	☐	☐	☐	☐	☐
... de steun van uw vrienden?	☐	☐	☐	☐	☐

7. **Bent u tevreden met uw uiterlijk?**

- Helemaal niet
- Een beetje
- Matig
- Meestal wel
- Altijd

8. **Onderstaande vragen gaan over uw gevoelens en gedachten in de afgelopen maand.**

<i>Hoe vaak...</i>	Nooit	Bijna nooit	Soms	Vaak	Zeer vaak
Raakte u van slag omdat er iets onverwachts gebeurde?	☐	☐	☐	☐	☐
Had u het gevoel dat het u niet lukte om belangrijke dingen in uw leven onder controle te houden?	☐	☐	☐	☐	☐
Voelde u zich gespannen en nerveus?	☐	☐	☐	☐	☐
Had u het vertrouwen dat u uw persoonlijke problemen aankon?	☐	☐	☐	☐	☐
Had u het gevoel dat de dingen gingen zoals u dat wilde?	☐	☐	☐	☐	☐
Had u het gevoel dat u niet het hoofd kon bieden aan alle dingen die u moest doen?	☐	☐	☐	☐	☐
Heeft u uw ergernissen moeten inhouden?	☐	☐	☐	☐	☐
Had u het gevoel dat u greep had op de dingen?	☐	☐	☐	☐	☐

Heeft u zich opgewonden over dingen waarop u geen invloed had?	☐	☐	☐	☐	☐
Voelde u dat de problemen zich zo hoog opstapelden dat u ze niet aankon?	☐	☐	☐	☐	☐

9. Lees de onderstaande zinnen en geef aan hoe vaak u de volgende dingen doet tijdens de coronacrisis. Kruis één hokje aan op elke regel.

	(Bijna) nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	(Bijna) altijd
Ik doe andere activiteiten die niets met corona te maken hebben	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vermijd andere mensen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik probeer er iets aan te doen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zoek troost bij iemand	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ga door en doe alsof er niets aan de hand is	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zet mijn zorgen opzij door iets anders te ondernemen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik trek me terug	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ga ermee aan de slag	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vraag iemand om advies	☐	☐	☐	☐	☐
Ik duw het weg en doe alsof er niets gebeurd is	☐	☐	☐	☐	☐
Ik doe andere dingen ter afleiding	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zonder me af	☐	☐	☐	☐	☐
Ik onderneem actie om ermee om te gaan	☐	☐	☐	☐	☐
Ik deel mijn gevoelens met iemand	☐	☐	☐	☐	☐
Ik gedraag me alsof er niets aan de hand is	☐	☐	☐	☐	☐
Ik onderneem een activiteit waarbij ik me goed voel	☐	☐	☐	☐	☐
Ik sluit me af voor anderen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik doe wat nodig is om het aan te pakken	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zoek iemand die mij kan steunen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik stop het weg	☐	☐	☐	☐	☐

Deel C: Vragen over uw naaste met een beperking

1. Hoe oud is uw naaste?

 jaar

2. Wat is het geslacht van uw naaste met een beperking?

- Man
- Vrouw
- Anders

3. Wat is uw relatie met hem of haar?

Ik ben zijn/haar...

- Moeder of pleeg-/stief-/adoptiemoeder of schoonmoeder
- Vader of pleeg-/stief-/adoptievader of schoonvader
- Zus/broer of schoonzus/zwager
- Anders, namelijk:

4. Hoe zou u de beperking of beperkingen van uw naaste omschrijven?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Zwakbegaafd (IQ 70-85)
- Een lichte verstandelijke beperking (IQ 50/55-70)
- Een matige verstandelijke beperking (IQ 35/40-50/55)
- Een (zeer) ernstige verstandelijke beperking (IQ lager dan 35/40 of niet te bepalen)
- Niet-aangeboren hersenletsel
- Een motorische beperking
- Een zintuiglijke beperking
- Gezondheidsproblemen
- Gedragsproblemen
- Psychische problemen
- Communicatieve beperkingen/spraakproblemen
- Iets anders, namelijk:

5. Heeft uw naaste een coronavirusinfectie gehad?

- Nee, er is getest en daaruit bleek dat hij/zij geen infectie had
- Ja, er is getest en daaruit bleek dat hij/zij een coronavirusinfectie had
- Waarschijnlijk niet, want mijn naaste heeft/had géén klachten
- Waarschijnlijk wel, want mijn naaste heeft/had klachten
- Er is getest, maar de uitslag is nog niet bekend
- Weet ik niet

6. Is uw naaste vanwege een coronavirusinfectie of verdenking daarvan in het ziekenhuis opgenomen geweest?

- Ja
- Nee

7. **Is uw naaste in (thuis)quarantaine geweest of in een aparte groep verpleegd (cohortverpleging) van een coronavirusinfectie de afgelopen maand?**

- Ja
- Nee

8. **Is uw naaste gevaccineerd tegen corona?**

- Ja, mijn familielid heeft al één of twee prikken gehad
- Nee, maar mijn familielid is wel uitgenodigd en krijgt binnenkort de prikken
- Nee, mijn familielid en/of de wettelijk vertegenwoordiger wil geen vaccinatie
- Ik weet niet of mijn familielid al gevaccineerd is
- Anders:

Deel D: Welzijn en wonen van familielid

1. **Hoe beoordeelt u het welzijn van uw familielid met een beperking in de afgelopen maand?**

- Heel slecht
- Slecht
- Niet goed, niet slecht
- Goed
- Heel goed

2. **Is het welzijn van uw familielid met een beperking de afgelopen maand veranderd als gevolg van de coronacrisis?**

- Ja, zijn/haar welzijn is verslechterd
- Ja, zijn/haar welzijn is verbeterd
- Nee, zijn/haar welzijn is hetzelfde gebleven
- Weet ik niet

3. **Hoe woonde uw naaste vóór de coronacrisis?**

Mijn naaste met een beperking woonde...

- In een zorginstelling
- In een kleinschalige woonvoorziening
- Bij zijn of haar ouders
- Bij zijn of haar zus of broer
- Bij andere familie
- Zelfstandig
- Anders, namelijk:

4. **Heeft uw naaste als gevolg van de coronacrisis ergens anders gewoond?**

- Ja, en hij/zij woont nu nog steeds op een andere plek dan vóór de crisis
- Ja, maar hij/zij woont nu weer op dezelfde plek als vóór de crisis → **Verder naar vraag 6**
- Nee → **Verder naar vraag 6**

5. **Hoe woont uw naaste op dit moment?**

Mijn naaste met een beperking woont...

- In een zorginstelling
- In een kleinschalige woonvoorziening
- Bij zijn of haar ouders
- Bij zijn of haar zus of broer
- Bij andere familie
- Zelfstandig
- Anders, namelijk:

6. **Hoe vaak hebben u en uw naaste contact gehad de afgelopen maand? Let op: we bedoelen hier zowel ontmoetingen als telefonisch of digitaal contact.**

- Elke dag
- Eén of meerdere dagen per week
- Minder dan één dag per week
- Geen contact → **Verder naar vraag 9**
- Niet van toepassing: mijn naaste woont bij mij thuis → **Verder naar vraag 9**

7. **Op welke manier(en) hebben u en uw naaste contact gehad de afgelopen maand?**

Meerdere antwoorden mogelijk

- Ik heb mijn naaste bezocht
- Mijn naaste is één of meerdere dagen bij mij thuis geweest
- Ik heb contact gehad via mail, telefoon, WhatsApp en beeldbellen
- Anders, namelijk:

8. **Beperken de coronamaatregelen u om bij uw naaste op bezoek te gaan op dit moment?**

Meerdere antwoorden mogelijk

- Nee
- Ja, de zorginstelling/woonvoorziening van mijn naaste laat beperkt bezoek toe
- Ja, mijn naaste is in quarantaine
- Ja, ik ben in quarantaine
- Ja vanwege een andere reden:

9. **Kunt u voor de volgende stellingen aangeven in hoeverre het lukt om in deze tijd:**

	Dat lukt niet	Dat lukt soms wel, soms niet	Dat lukt wel	Niet van toepassing
... uw naaste te laten zien of voelen dat u om hem/haar geeft?	☐	☐	☐	☐

... plezier te hebben met uw naaste met een beperking?	☐	☐	☐	☐
... uw naaste gerust te stellen?	☐	☐	☐	☐
... uw naaste de coronamaatregelen uit te leggen?	☐	☐	☐	☐

10. Kunt u bij de volgende stellingen steeds aangeven of u de hulp biedt, en of dat is veranderd sinds de coronacrisis?

	Nee, ik bied deze hulp niet	Ja, <u>even veel</u> als voor de coronacrisis	Ja, <u>meer</u> dan voor de coronacrisis	Ja, <u>minder</u> dan voor de coronacrisis
Ik geef mijn familielid emotionele steun, zoals luisteren en adviseren	☐	☐	☐	☐
Ik geef praktische hulp, zoals persoonlijke verzorging en vervoer	☐	☐	☐	☐
Ik onderneem sociale activiteiten met mijn familielid, zoals uitjes en spelletjes	☐	☐	☐	☐
Ik doe de financiën van mijn familielid of ik help mijn familielid daarbij	☐	☐	☐	☐
Ik help mijn familielid beslissingen te nemen	☐	☐	☐	☐
Ik help mijn familielid de voorzieningen of hulp te krijgen die nodig is	☐	☐	☐	☐

Deel E: Zorg, ondersteuning en dagbesteding

1. Wilt u een rapportcijfer geven tussen de 1 en de 10 voor de kwaliteit van de professionele zorg en ondersteuning die uw naaste op dit moment ontvangt? Deze vraag gaat niet over dagbesteding, dat komt hierna.

“1” betekent dat u de kwaliteit heel slecht vindt, “10” dat u de kwaliteit heel goed vindt.

Heel slecht Heel goed

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Niet van toepassing; mijn familielid krijgt geen professionele zorg en ondersteuning

2. Is er door de coronacrisis meer zorg op uw schouders terecht gekomen?

- Nee
 Ja

3. Krijgt uw naaste een persoonsgebonden budget (PGB)?

- Ja, en dat is op dit moment voldoende
 Ja, maar hij/zij heeft behoefte aan extra PGB
 Nee
 Weet ik niet

4. De volgende stellingen gaan over de samenwerking tussen u en de zorgverleners of begeleiders tijdens corona. Geef aan in hoeverre u het ermee (on)eens bent.

	Sterk mee oneens	Enigszins mee oneens	Enigszins mee eens	Sterk mee eens	Niet van toepassing
De zorgverleners luisteren naar mij en mijn familielid	☐	☐	☐	☐	☐
De zorgverleners en ik werken nauw samen om zorg te geven die bij mijn naaste past	☐	☐	☐	☐	☐
De zorgverleners en ik maken samen afspraken over de zorg voor mijn familielid	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb vertrouwen in de zorgverleners	☐	☐	☐	☐	☐

5. Had uw naaste vóór de coronacrisis dagbesteding?

- Ja
 Nee → Verder naar vraag 11

6. Heeft uw naaste op dit moment dagbesteding?

- Ja
 Nee → Verder naar vraag 11

7. Hoe tevreden bent u over de dagbesteding die uw naaste op dit moment krijgt?

- Heel tevreden
 Tevreden
 Niet tevreden, niet ontevreden
 Ontevreden
 Heel ontevreden

8. Zijn er op dit moment aanpassingen of veranderingen in de dagbesteding die u graag zou willen behouden na de coronacrisis?

9. Heeft uw naaste op dit moment vervoer nodig naar de dagbesteding?

- Ja
 Nee → Verder naar vraag 11

10. Hoe tevreden bent u over dit vervoer op dit moment?

- Heel tevreden
 Tevreden
 Niet tevreden, niet ontevreden
 Ontevreden
 Heel ontevreden

11. De volgende stellingen gaan over de manier waarop het management van de zorginstelling, het wooninitiatief of de zorgaanbieders u bij het beleid betrekken. Geef aan in hoeverre u het ermee (on)jeens bent.

	Sterk mee oneens	Enigszins mee oneens	Enigszins mee eens	Sterk mee eens	Niet van toepassing
Ik krijg voldoende informatie over veranderingen in het coronabeleid van het management	☐	☐	☐	☐	☐
De informatie die ik krijg van het management sluit goed aan bij de situatie van mij en mijn familielid	☐	☐	☐	☐	☐
Naasten hebben invloed op de aanpak van de coronacrisis door het management	☐	☐	☐	☐	☐
Het management koppelt aan naasten terug wat het heeft gedaan met hun inbreng en ideeën	☐	☐	☐	☐	☐
Het management is betrokken bij de situatie van mij en mijn familielid	☐	☐	☐	☐	☐
Het management legt de keuzes die het maakt goed uit aan mij en mijn familielid	☐	☐	☐	☐	☐
Het management streeft naar maatwerk voor alle naasten en hun familieleden	☐	☐	☐	☐	☐

Deel F: Veerkracht en sociale steun

1. Voelt u zich kundig genoeg om uw naaste met een beperking in deze tijd goed te kunnen begeleiden of ondersteunen?

- Zeker wel
 Waarschijnlijk wel
 Misschien
 Waarschijnlijk niet
 Zeker niet

2. Wilt u toelichten wat u moeilijk vindt bij het begeleiden en ondersteunen tijdens de coronacrisis?

3. Hoe zwaar vindt u het geven van zorg en ondersteuning aan uw naaste momenteel?

“0” betekent dat u de zorg helemaal niet zwaar vindt, “10” dat u de zorg erg zwaar vindt.

Helemaal niet
zwaar

Erg zwaar
Niet van
toepassing

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

4. Geef steeds aan in hoeverre u het (on)eens bent met de volgende stellingen.

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal	Mee oneens	Helemaal mee oneens
Er is een speciaal iemand die er voor mij is als ik dat nodig heb	☐	☐	☐	☐	☐
Er is een speciaal iemand met wie ik de leuke en verdrietige dingen kan delen	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn familie probeert mij echt te helpen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik krijg de emotionele hulp en steun die ik nodig heb van mijn familie	☐	☐	☐	☐	☐
Er is een speciaal iemand die mij kan troosten	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn vrienden proberen mij echt te helpen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan op mijn vrienden rekenen als er dingen fout gaan	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan met mijn familie over mijn problemen praten	☐	☐	☐	☐	☐

Ik heb vrienden met wie ik de leuke en verdrietige dingen kan delen	☐	☐	☐	☐	☐
Er is een speciaal iemand in mijn leven die om mijn gevoelens geeft	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn familie wil mij helpen om besluiten te nemen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan met mijn vrienden over mijn problemen praten	☐	☐	☐	☐	☐

5. Is de ondersteuning die u krijgt van professionals en uw omgeving tezamen voldoende voor u?

- Ja
 Nee

6. Wilt u uw antwoord toelichten?

7. De uitspraken hieronder gaan over de wijze waarop u over uzelf denkt en waarop u reageert op moeilijke situaties. Geef aan in hoeverre elke uitspraak op u van toepassing is.

	Helemaal niet mee eens	Niet mee eens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens
Ik heb vertrouwen in mijzelf	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan me in een moeilijke situatie makkelijk aanpassen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb doorzettingsvermogen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan na tegenslagen de draad weer makkelijk oppakken	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben veerkrachtig	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan goed omgaan met onverwachte problemen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik waardeer mijzelf	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan veel tegelijkertijd aan	☐	☐	☐	☐	☐
Ik geloof in mijzelf	☐	☐	☐	☐	☐

8. Heeft de coronacrisis onverwachte voordelen gehad voor u, uw familielid of gezin?

9. Hoe denkt u dat het coronavirus u, uw familielid en uw gezin op de lange termijn beïnvloedt?

Deel G: Afsluiting en deelname aan interview

Dit waren alle vragen. Hartelijk bedankt voor uw medewerking!

Bijlage B Topiclijst interviews

1. Situatie beiden

Kunt u wat vertellen over uzelf en uw familielid met een verstandelijke beperking op dit moment? Wat is zijn/haar naam? Hoe gaat het nu met hem/haar? Hoe merkt u dat? Hoe is dat voor u? Is er de laatste tijd iets in veranderd?

2. Gevolgen coronacrisis

Zou u me iets kunnen vertellen over de wijze waarop de coronacrisis het contact met uw naaste heeft beïnvloed? Wat is er sindsdien voor jullie veranderd? Met welke maatregelen hebben jullie zoal te maken gehad? Hoe heeft u deze maatregelen ervaren? Was er een die eruit sprong? Hoe is dat nu?

Vorige keer hoorden we van naasten dat het moeilijk was uit te leggen, hoe is dat voor u? Voelt u zich in staat om gerust te stellen? Heeft u daar informatie bij gebruikt (bv. in makkelijke taal?). Begrijpt uw naaste wat er gebeurt?

3. Moeilijk wat betreft contact

Zijn er dingen die u moeilijk vindt aan de coronacrisis- of maatregelen wat betreft het contact met uw naaste en de zorg voor uw naaste? Zo ja, wat vindt u hier moeilijk aan? Hoe gaat u hiermee om?

Zijn er ook dingen die juist positief waren aan de coronacrisis en de maatregelen wat betreft het contact met uw naaste of de zorg voor uw naaste? Is er de laatste tijd iets in veranderd?

4. Dagelijks leven naaste

Hoe besteedt uw familielid op dit moment zijn/haar dag? (bijvoorbeeld dagbesteding, werk, hobby's, bezoek). Hoe is dat in vergelijking met een maand geleden? Hoe was bijvoorbeeld Koningsdag? Gaat dat altijd zo of was het anders? en de meivakantie?

5. Zorg en begeleiding

Hoe is het met zorg en begeleiding op dit moment? Hoe is dat vergeleken met het begin van de Coronacrisis? Heeft u (nog) andere taken dan voor corona? Hoe is dat voor u? hoe ervaart u de belasting?

Vindt u dat het een en ander qua opvang van uw naaste voldoende met u is afgestemd en met uw familielid zelf? Heeft u voldoende inspraak? Waarin wel/niet? Is er de laatste tijd iets in veranderd?

Vindt u de zorg voldoende op maat voor uw familielid en uzelf? Hoe zou het beter kunnen?

6. Voorzieningen aftasten

Hoe is het met vaccineren? is uw naaste ingeënt? en uzelf? omgeving? Hoe staat u er tegenover? Hoe is het gegaan? Wat zijn de gevolgen?

7. Kwaliteit van leven geïnterviewde

Hoe beleeft uzelf de situatie op dit moment? Hoe is uw belasting? Is dat veranderd? Hoe zou u zeggen dat u ermee omgaat? Zijn er dingen die u helpen?

Heeft u ondersteuning? Bijvoorbeeld van familie, vrienden, buren of professionals? Wat doen ze precies? (praktisch, luisteren, bijspringen, hart luchten). Heeft u contact met andere ouders/naasten? Bijvoorbeeld om ervaringen en tips uit te wisselen?

8. Behoeften en zorgen

Ervaart u als naaste van iemand met een verstandelijke beperking dat u tijdens de coronacrisis specifieke dingen nodig heeft? Waar heeft u behoefte aan of waar had u behoefte aan? Wordt u hierin tegemoet gekomen?

Voor de komende maanden: zijn er dingen waar u zich zorgen over maakt? wat zou u wensen? wat hoopt u? Zijn er dingen die u op dit moment aan het regelen bent bijvoorbeeld? Heeft u plannen voor de zomerperiode?

Afronding